

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІКИ ТА ОСВІТИ В УМОВАХ ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ (ByteED-2024)

**МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
17–19 квітня 2024 року, м. Харків**

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Навчально-науковий інститут міжнародної освіти
Інститут педагогіки НАПН України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
Європейський інститут безперервної освіти (Словацька Республіка)
Інститут соціологічних наук і педагогіки Варшавського університету
природничих наук (SGGW w Warszawie) (Республіка Польща)
Резекненська академія технологій (Латвійська Республіка)
Софійський університет (Республіка Болгарія)
Новий англійський коледж
(Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії)
Педагогічний інститут Університету Ченду (Китайська Народна Республіка)
Асоціація Харків-Оксфорд
Центр музично-освітньої майстерності (Французька Республіка)
Всесвітня конфедерація молоді та спорту (Турецька Республіка)

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІКИ ТА ОСВІТИ В УМОВАХ ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ (ByteEd-2024)

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
(17–19 квітня 2024 року, м. Харків, Україна)

Електронний ресурс

ХАРКІВ
2024

УДК 37(063)

*Реєстраційне посвідчення УкрІНТЕІ МОН України
(посвідчення № 570 від 07 грудня 2023 року)*

*Затверджено до розміщення в мережі інтернет
рішенням Вченої ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 10 від 27 травня 2024 року)*

Тенденції розвитку педагогіки та освіти в умовах цифрових трансформацій
Т 33 (ByteEd-2024) : матеріали І Міжнародної науково-практичної конференції
(17–19 квітня 2024 року, м. Харків, Україна) / за заг. ред. І. В. Таможської.
[Електронний ресурс]. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2024. (PDF. 560 с.).

До матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції включено доповіді науково-педагогічних і педагогічних працівників закладів вищої та загальної середньої освіти, здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

У матеріалах конференції розглянуто історичні та методологічні засади розвитку педагогічної науки, проблеми міжнародної освіти та педагогічної компаративістики в умовах глобалізованого суспільства, питання модернізації середньої та вищої освіти в контексті цифровізації навчального простору, теоретичної та практичної професійної підготовки майбутніх фахівців, неформальної й інформальної освіти, забезпечення ефективності інноваційних освітніх технологій в епоху динамічних змін, надання педагогічної підтримки здобувачам з особливими освітніми потребами, компенсації освітніх втрат в умовах війни й повоєнний період, проблеми педагогічного менеджменту, публічного управління й адміністрування в закладах вищої освіти.

Відповідальність за якість і достовірність матеріалів несуть автори публікацій.

ISBN 978-966-285-785-6

<https://ekhnuir.karazin.ua/handle/123456789/18776>

© Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, 2024

Петренко Оксана, Баліка Людмила. Професійна підготовка майбутніх учителів до виховної роботи в новій українській школі	278
Петренко Сергій. Діджиталізація вищої освіти й освітнього середовища сучасного університету	282
Починкова Марія. Неформальна освіта в професійній підготовці майбутніх фахівців.....	285
Прусак Володимир. Розвиток творчості майбутнього дизайнера в процесі дипломного проєктування: інтегративний підхід	288
Пустовіт Григорій, Петренко Інна. Безпечне виховне середовище закладу позашкільної освіти: соціальний контент	291
Рацул Олександр. Педагогічні питання розвитку інформаційної культури майбутніх педагогів соціальних.....	295
Рій Юлія. Самовдосконалення вчителя як чинник його інноваційності.....	297
Рогова Тетяна. Стратегічне управління розвитком закладу вищої освіти	301
Романюк Діана. Самостійна робота як метод формування комунікативних умінь студентів у волонтерській діяльності.....	305
Ситнікова Ольга. Творчі завдання з формування готовності здобувачів вищої освіти до міжкультурної взаємодії в професійній діяльності.....	309
Стрельников Віктор. Психолого-педагогічна підтримка здобувачів освіти в умовах війни	312
Таможська Ірина. Навчально-методичні матеріали до теми «Становлення й розвиток педагогічної компаративістики в Україні» з історії педагогіки та педагогічної компаративістики.....	316
Тельна Ольга, Якуба Леся. Підготовка майбутніх фахівців спеціальної освіти в період воєнного стану: виклики сьогодення	319
Терентьєва Наталія. Особливості змішаного навчання в умовах воєнного стану (прикладний аспект).....	323
Ткаченко Інна. Аналіз факторів, які впливають на академічний успіх здобувачів освіти мистецьких спеціальностей	326
Ткачова Наталія, Махновський Сергій. Технологія розроблення педагогічних стартапів у вищій школі.....	329
Ткачов Сергій, Ткачов Артем. Використання педагогічного стендапу в професійній підготовці майбутніх учителів	334
Трубавіна Ірина, Островська Наталія, Василюк Тамара. Неформальна освіта в підготовці фахівців соціономічної сфери – особливості сьогодення	338
Туріщева Людмила, Дорожко Ірина, Малихіна Олена. Особливості проведення бібліотерапії в умовах відеозустрічі з учнями з порушенням слуху	342

7. Технології психотерапевтичної допомоги постраждалим у подоланні проявів посттравматичного стресового розладу: монографія / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос та ін.; за ред. З. Г. Кісарчук. К. : Видавничий Дім «Слово», 2020. 178 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/722181/1/Monograph2020_labpsychother.pdf

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО ТЕМИ «СТАНОВЛЕННЯ
Й РОЗВИТОК ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПАРАТИВІСТИКИ В УКРАЇНІ» З
ІСТОРІЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПАРАТИВІСТИКИ**
Ірина ТАМОЖСЬКА

доктор педагогічних наук, доцент кафедри освітніх наук, цифрового навчання
та академічного підприємництва

Навчально-наукового інституту міжнародної освіти,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, м. Харків, Україна

Наразі загальновизнаним фактом є те, що педагогічна компаративістика послуговується історичним педагогічним контекстом, що є підґрунтями для цілісного й системного історичного аналізу, порівняння освітніх систем, їх інтерпретації в умовах сьогодення. Українські дослідники (М. Чепіль, О. Карпенко, В. Стинська) акцентують увагу на тому, що порівняльна педагогіка спрямована насамперед на краще розуміння унікальності різних педагогічних явищ у національній освітній системі, науковий пошук «адекватного узагальнення» позитивного досвіду з метою коригування сучасних процесів, що відбуваються в педагогічній / освітній галузі [3, с. 29]. Отже, є доцільним вивчення історії педагогіки та педагогічної компаративістики як вибіркового компонента освітньо-наукової програми «Освітні, педагогічні науки» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (спеціальності: 011 Освітні, педагогічні науки; галузі знань: 01 Освіта / Педагогіка). Навчальну дисципліну «Історія педагогіки та педагогічна компаративістика» мають право самостійно обрати для вивчення здобувачі ступеня доктора філософії (PhD) Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна відповідно до своїх наукових інтересів та проблеми дослідження. Тематичний план дисципліни становить два модулі («Історія педагогіки», «Педагогічна компаративістика»), які складаються з таких змістовних модулів: «Історія української школи та педагогіки», «Історія зарубіжної школи та педагогіки», «Теоретико-методологічні засади педагогічної компаративістики», «Системи вищої освіти провідних країн світу: їх структура та організація».

У контексті вивчення теми «Становлення й розвиток педагогічної компаративістики в Україні» (змістовного модуля «Теоретико-методологічні засади педагогічної компаративістики») акцентовано увагу на таких теоретичних питаннях: 1) витоки національної педагогічної компаративістики; 2) етапи розвитку української порівняльної педагогіки; 3) перше українське

періодичне видання, у якому наявні елементи наукової компаративістики (часопис «Шлях освіти» 1922 року); 4) внесок українських дослідників (О. Музиченка, С. Ананьїна, С. Русової) у становлення вітчизняної компаративістики; 5) суть поняття «професіоналізація порівняльної педагогіки»; 6) діяльність дослідницьких центрів компаративістики при Національній академії педагогічних наук України / закладах вищої освіти; 7) спеціалізовані наукові періодичні видання («Порівняльно-педагогічні студії», «Порівняльна професійна педагогіка»), метою яких є підвищення академічної якості порівняльних і міжнародних освітніх досліджень; 8) діяльність Української асоціації викладачів та дослідників європейської інтеграції, заснованої 2015 року; 9) міжнародні науково-практичні конференції («Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта», «Освіта для XXI століття: виклики, проблеми, перспективи») – ефективний засіб для обміну досвідом і презентації напрацювань українських компаративістів; 10) елементи порівняльного дослідження у кваліфікаційних наукових роботах різного рівня (магістерських, докторських); 11) міждисциплінарний вимір компаративних досліджень українських науковців у галузі педагогічної освіти, їх актуальність; 12) методологічні орієнтири українських компаративістів (концепції І. Тарасенко, Г. Степаненко, М. Красовицького); 13) програма Еразмус+ в Україні. Цей навчальний матеріал є підґрунтям для виконання здобувачами третього рівня вищої освіти практичних завдань.

Самостійна робота (виконання практичних завдань) з історії педагогіки та педагогічної компаративістики є логічним продовженням навчальної діяльності, що сприяє оволодінню здобувачами ступеня доктора філософії (PhD) визначеного рівня загальної та фахової компетентності, спонукає до наукового дослідження [1, с. 365].

Ефективність самостійної роботи здобувачів третього рівня вищої освіти залежить від системи завдань, які розроблені відповідно до навчальної мети, предметного / наукового контексту теми заняття «Становлення й розвиток педагогічної компаративістики в Україні» навчальної дисципліни «Історія педагогіки та педагогічної компаративістики», що є «функціональним продуктом» науково-педагогічної діяльності викладача вищої школи. До завдань додаються інструкції / тема дискусії-колоквіуму / назва таблиці / алгоритм для ознайомлення з роботою відділу порівняльної педагогіки / відділу зарубіжних систем педагогічної освіти і освіти дорослих Національної академії педагогічних наук України / довідкова інформація.

Наводимо приклад завдань до теми «Становлення й розвиток педагогічної компаративістики в Україні» змістовного модуля «Теоретико-методологічні засади педагогічної компаративістики» вибіркової дисципліни «Історія педагогіки та педагогічна компаративістика».

Завдання 1. Запишіть ключові слова та словосполучення, які допоможуть розкрити зміст понять «порівняльна педагогіка», «педагогічна компаративістика», «професіоналізація порівняльної педагогіки». Чи можна

вважати такі педагогічні категорії, як «порівняльна педагогіка», «педагогічна компаративістика», синонімічними? Поясніть свою думку.

Завдання 2. I. Систематизуйте наукові положення, що розкривають основні етапи розвитку порівняльної педагогіки в Україні у вигляді інформаційної графіки.

II. Створіть таблицю «Внесок учених-компаративістів у розвиток української порівняльної педагогіки», дотримуючись певної системи для розміщення текстового матеріалу. Заповніть таблицю.

Завдання 3. Проаналізуйте методологічні засади 3-5 кандидатських / докторських дисертаційних досліджень із порівняльної педагогіки. Назвіть спільне й відмінне в методології проведення наукових досліджень, їхній структурі. Подайте результати свого дослідження у вигляді інформаційної графіки.

Завдання 4. Презентуйте роботу відділу порівняльної педагогіки / відділу зарубіжних систем педагогічної освіти і освіти дорослих Національної академії педагогічних наук України за таким алгоритмом: *назва структурного підрозділу → відомості про структурний підрозділ → компаративістичні напрями педагогічних досліджень → співпраця → співробітники* (громадська, міжнародна, проєктна, освітня діяльність, професійний розвиток, наукове дослідження). Що є спільним та відмінним у роботі цих підрозділів?

Довідка для здобувача освіти. 1. Сайт відділу порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України. URL: <https://comparlab.org.ua/>. 2. Сайт відділу зарубіжних систем педагогічної освіти і освіти дорослих Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. URL: <http://ipood.com.ua/viddil-zarubijnih-sistem-pedagogichno-osviti-i-osviti-doroslih/>.

Завдання 5. Напишіть перелік запитань (відкритих, закритих, уточнювальних) для дискусії-колоквіуму «Основні етапи розвитку вітчизняної порівняльної педагогіки».

Довідка для здобувача освіти. Закриті запитання потребують однозначної відповіді (так / ні), передбачають короткі та влучні відповіді з 1-2 слів. Відкриті запитання не мають однозначної правильної відповіді / мають багато відповідей. Уточнювальні запитання потребують відповіді-підтвердження / заперечення [2].

Завдання 6. Складіть анотовану бібліографію наукових статей, опублікованих в одному з випусків фахового журналу «Порівняльна професійна педагогіка» / «Порівняльно-педагогічні студії» / «Освіта: сучасні дискурси» (розділ «Порівняльна педагогіка та міжнародна освіта») та визначте їх проблематику.

Довідка для здобувача освіти. 1. Сайт журналу «Порівняльна професійна педагогіка». URL: <https://cpp.khmnmu.edu.ua/index.php/cpp>. 2. Сайт журналу «Порівняльно-педагогічні студії». URL: <http://pps.udpu.edu.ua/>. 3. Сайт журналу «Освіта: сучасні дискурси». URL: http://emdnaes.org.ua/index.php/Educ_Mod_discourse.

Підводячи підсумок, можемо констатувати, що корелятивність теоретичного матеріалу й практичних завдань до теми «Становлення й розвиток педагогічної компаративістики в Україні» сприяє формуванню в здобувачів освіти системи знань щодо історичних витоків і тенденції розвитку вітчизняної педагогічної компаративістики на різних етапах суспільного поступу, науковому обговоренню історії та методології компаративних освітніх досліджень, збагаченню наявного фахового вокабуляру основними категоріями й поняттями педагогічної компаративістики.

Список використаних джерел

1. Таможська І. В. Самостійна робота здобувачів третього рівня вищої освіти під час вивчення теми «Гене́за педагогічної компаративістики : глобальний контекст» з історії педагогіки та педагогічної компаративістики. *Світ дидактики : дидактика в сучасному світі* : III Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (07–08 листопада 2023 року, м. Київ). Київ, 2024. С. 364–366.
2. Таможська І. В. Формування вмінь ставити запитання (із досвіду мовної підготовки іноземних студентів-медиків). *Освітологічний дискурс*. Київ, 2023. Вип. 2(41). С. 201–218. DOI: <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2023.26>
3. Чепіль М. М., Карпенко О. Є., Стинська В. В. Роль порівняльної педагогіки у підготовці магістрів за спеціальністю «Освітні, педагогічні науки». *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 58. Том 2. С. 28–31. DOI: <https://doi.org/10.32782/26636085/2023/58.2.5>

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

Ольга ТЕЛЬНА

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри спеціальної педагогіки і психології та інклюзивної освіти,
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради, м. Харків, Україна

Леся ЯКУБА

викладач кафедри спеціальної педагогіки,
Харківський національний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди;
аспірантка кафедри психокорекційної педагогіки та реабілітології,
м. Харків, Україна

Значення освіти в процесі становлення та розвитку особистості важко переоцінити, проте особливої важливості вона набуває в періоди стрімкої трансформації суспільства: під час революцій, воєн, екологічних і техногенних катастроф тощо. Такі історичні періоди супроводжуються не лише суспільно-політичними та культурно-економічними змінами, а й значущими втратами людського капіталу (втрата населенням життя й здоров'я, працездатності, психосоціальної стабільності тощо). У цих умовах особливої значущості набуває роль спеціальних педагогів, обізнаних із методами та прийомами